

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	9
<i>Передмова до другого видання</i>	12
<i>Передмова до третього видання</i>	14
<i>Що таке буття? Метафізика Майкла Лакса в контексті сучасної аналітичної філософії</i>	15
Вступ	32
Природа метафізики — деякі історичні рефлексії ...	33
Метафізика як теорія категорій	49
1. Проблема універсалій I: Метафізичний реалізм	62
Реалізм та номіналізм	63
Онтологія метафізичного реалізму	66
Реалізм та предикація	71
Реалізм та абстрактна референція	80
Обмеження реалізму — екземпліфікація	86
Подальші обмеження — визначувані та невизначувані предикати	98
Чи є неекземпліфіковані атрибути?	106
2. Проблема універсалій II: Номіналізм	116
Мотивація на користь номіналізму	117
Строгий номіналізм	127
Метамовний номіналізм	147
Теорія тропів	164
Фікціонізм	179

3. Конкретні партикулярії I:	
Субстрати, кластери та субстанції	188
Теорії субстратів і кластерів	190
Закид проти теорії кластерів —	
суб'єктно-предикативний дискурс	201
Інший закид проти теорії кластерів —	
ідентичність нерозрізняваних	214
Аргумент на користь теорії субстратів	222
Проблеми теорії субстратів	227
Аристотелівські субстанції	234
4. Пропозиції та їхні найближчі родичі	258
Традиційна теорія пропозицій	259
Номіналізм щодо пропозицій	276
Факти, стани речей і події	298
5. Необхідність та можливість	316
Проблеми модальності	317
Можливі світи	326
Можливосвітній номіналізм	333
Метафізика можливосвітнього номіналізму —	
Дейвід Льюїс	341
Актуалізм і можливі світи — Алвін Плантинга	354
6. Причиновість	380
Г'юмове тлумачення причинової	381
Відповідь Г'юму	389
Неог'юмівські підходи	395

7. Природа часу	412
Аргумент Мактаґарта	413
В-теорія	425
А-теорія	434
Нова В-теорія	448
8. Конкретні партикулярії II: тяглість у часі	458
Дві теорії тяглості: ендурантизм і пердурантизм	459
Тяглість і природа часу	466
Онтологія пердурантизму	474
Перший аргумент на користь пердурантизму: зміна властивостей	482
Другий аргумент на користь пердурантизму: зміна частин	491
9. Виклик антиреалізму	512
Два погляди на природу реальності	513
Антиреалізм Даміта	524
Незбагненність референції	537
Антиреалізм Патнема	549
Реалізм чи антиреалізм?	558
<i>Бібліографія</i>	<i>578</i>
<i>Показчик імен</i>	<i>592</i>
<i>Предметний показчик</i>	<i>596</i>

ПЕРЕДМОВА

Метафізика — це дисципліна з довгою історією, і протягом історії цю дисципліну сприймали по-різному. Різні концепції метафізики пов'язані з різними методологіями й навіть з різними предметами цієї дисципліни. Кожен, хто пише вступну роботу з метафізики, має вибирати з цих різних концепцій. З причин, які буде викладено у вступі, я вирішив іти за дуже старою традицією (яку можна прослідкувати аж до Аристотеля), що тлумачить метафізику як спробу пояснити суще як суще. Відповідно до цієї концепції, метафізика є найзагальнішою з усіх дисциплін: її завданням є ідентифікувати природу та будову всього, що є. Найголовнішим у цьому проекті є окреслення категорій сущого. Категорії — це найзагальніші, або найвищі роди та види, під які підпадає все, що існує. Згідно з цією концепцією, метафізики мають розпізнати відповідні види, визначити особливості чи характерні риси кожного з них та вказати способи, в які ці загальні види пов'язані між собою. Однак виявляється, що метафізики не можуть дійти згоди щодо категоріальної структури дійсності. Вони незгодні щодо категорій, які кожен метафізик повинен визнати. Навіть коли вони погоджуються щодо категорій, що мають бути включені в нашу метафізичну теорію, серед них немає згоди щодо властивостей, приписуваних цим категоріям, і щодо

порядку пріоритетності, який їх пов'язує. Ці незгоди спричинили дискусії, що торкаються самої суті філософського проекту. Наша книжка зосереджується на цих дискусіях.

У перших двох розділах ми розглядаємо найстарішу і найбільш засадничу дискусію щодо категорій — дискусію про існування та природу універсалій. Тут найголовнішим є питання, чи наша метафізична теорія має включати як одну з базових категорій речі, які можуть бути спільними для нумерично різних об'єктів. У першому розділі ми розглядаємо погляди тих (метафізичні реалісти), хто відповідає на це запитання ствердно, а у другому розділі — позицію тих (номіналісти), хто обстоює негативну відповідь на це запитання. У другому розділі ми звертаємося до розгляду природи та будови звичних конкретних партикулярій. Знову-таки, питання полягає в тому, чи ці об'єкти утворюють одну з базових метафізичних категорій. У четвертому розділі ми розглядаємо дискусії про існування та природу родини складних сутностей. У центрі уваги є те, що філософи називають «пропозиції», але ми також розглядаємо дебати про те, що постає як об'єкти з інших категорій: факти, стани речей та події. Потім ми розглянемо одну особливість пропозицій, а саме той факт, що вони можуть бути можливими, необхідними, неможливими або контингентними, тобто що вони належать до так званих «модальностей». Ця особливість пропозицій була осердям багатьох сучасних праць із метафізики. Центральною темою цих праць було твердження, що ідея можливих світів дає нам змогу кинути світло на модальності. У п'ятому розділі ми обговоримо різні підходи, які сучасні метафізики застосовують до поняття можливих світів, і способи використання цих підходів у їхніх теоріях

Передмова

модальностей. В останньому розділі ми повертаємося до поняття звичних конкретних партикулярій. Тут ми зосереджуємося на часовості звичних об'єктів. Звичні об'єкти — це речі, які існують у часі. Цікаве метафізичне запитання полягає в тому, як нам розуміти цю особливість звичних об'єктів. У шостому розділі ми розглядаємо два протилежних підходи до існування в часі й досліджуємо зв'язок між метафізичними теоріями природи часу та метафізичними теоріями природи та будови часових сутностей.

Теми, що розглядаються в цій книжці, являють собою лише вибірку тем, які виявилися найголовнішими у філософській спробі визначити категорії суцього. Однак усі вони є важливими. Сподіваюся, що обговорення цих питань дасть читачеві чітке уявлення про метафізику як теорію категорій.

Хочу подякувати студентам, що відвідували різні курси з метафізики в Університеті Нотр-Дам, на яких я відшліфовав цю книжку. Хочу також подякувати Трентонові Мериксу та Майклові Рею, які читали уривки з цієї книжки й давали корисні коментарі. Я дуже вдячний Френкові Джексону та Джонатану Лову, які прочитали книжку для видавництва «Раутлідж» і виправили багато помилок.

І найбільше я хочу подякувати Мар'янові Дейвіду та Дінові Зімерману, які здійснили критичний аналіз рядок за рядком первинної версії рукопису. Мені вельми пощастило мати таких талановитих і великодушних колег, як вони. Нарешті, хочу висловити свою подяку Маргарет Ясевич, чия майстерність приховала мою комп'ютерну неграмотність.

ПЕРЕДМОВА ДО ДРУГОГО ВИДАННЯ

У цьому виданні було внесено незначні зміни до тексту першого видання та поширено бібліографію, але найважливішою зміною є поповнення новим розділом про дебати між реалістами та антиреалістами. Центральною темою цього розділу є поняття істини. Я подаю це питання, окреслюючи центральні теми традиційного погляду на стосунок між думкою / мовою та світом. Цей погляд, витоки якого можемо простежити ще в давньогрецькій філософії, полягає в тому, що існує незалежний від мислення світ, відповідність до якого робить наші переконання та твердження істинними. У сучасну добу цей погляд стає предметом критики. У новому розділі я розглядаю аргументи трьох сучасних критиків традиційного погляду — Майкла Даміта, В. В. О. Квайна та Гіларі Патнема. Усі троє не сприймають ідею незалежного від мислення світу, й усі троє схильні розуміти істину не з погляду теорії відповідності, а в епістемічних термінах.

Публікація цього нового видання «Метафізики» збігається з публікацією, також видавництвом «Раутлідж», книжки *Metaphysics: Contemporary Readings* — підбірки текстів сучасних метафізиків, яку я уклав і доповнив передмовою. Хоча згадана антологія обіймає трохи ширше коло питань, ключові теми в ній збігаються з темами цієї книжки: універсальї, індивідуація, модальність і можливі світи, час, існування